

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

11. dubna 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Soudní spolupráce v občanských věcech – Nařízení (EU) č. 1215/2012 – Určení soudu příslušného k rozhodnutí o návrhu na náhradu škody za zpožděný let – Článek 7 bod 5 – Provozování pobočky – Článek 26 – Konkludentní volba příslušnosti – Požadavek, aby se žalovaný účastnil řízení“

Ve věci C-464/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Gerona (obchodní soud č. 1 v Gironě, Španělsko) ze dne 9. července 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 17. července 2018, v řízení

ZX

proti

Ryanair DAC,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení C. Toader (zpravodajka), předsedkyně senátu, A. Rosas a M. Safjan, soudci,

generální advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za španělskou vládu L. Aguilera Ruizem, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi M. Heller a S. Pardo Quintillán, jako zmocněnkyněmi,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: španělština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 7 bodu 5 a článku 26 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi ZX, cestující, a leteckou společností Ryanair DAC ve věci žaloby na náhradu škody podané ZX v důsledku zpožděného letu.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 4 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

- 4 Článek 7 tohoto nařízení stanoví:

„Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována:

- 1) a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;
b) pro účely tohoto ustanovení[,] a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:
  - v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam zboží podle smlouvy bylo nebo mělo být dodáno,
  - v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytnuty;
- c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a);

[...]

- 5) jedná-li se o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí;

[...]“

- 5 Oddíl 4 kapitoly II nařízení č. 1215/2012, který je nadepsán „Příslušnost u spotřebitelských smluv“, obsahuje článek 17, jenž stanoví:

„1. Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 6 a čl. 5 bod 7 [čl. 7 bod 5]:

- a) jedná-li se o koupi movitých věcí na splátky;
- b) jedná-li se o půjčku návratnou ve splátkách nebo o jiný úvěrový obchod určený k financování koupě takových movitých věcí, nebo

c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.

2. Nemá-li smluvní partner spotřebitele bydliště v některém členském státě, avšak má v některém členském státě pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu, je s ním při sporech vyplývajících z jejich provozu jednáno tak, jako by měl bydliště v tomto členském státě.

3. Tento oddíl se nevztahuje na přepravní smlouvy, kromě případu, kdy smlouva poskytuje kombinaci dopravy a ubytování zahrnutou v ceně.“

6 V téže kapitole se nachází oddíl 7, nadepsaný „Ujednání o příslušnosti“. Tento oddíl obsahuje mimo jiné čl. 26 odst. 1, který zní následovně:

„Není-li soud jednoho členského státu příslušný již podle jiných ustanovení tohoto nařízení, stane se příslušným, jestliže se žalovaný řízení před tímto soudem účastní. To neplatí, pokud se žalovaný řízení účastní proto, aby namítal nepřislušnost soudu, nebo je-li jiný soud podle článku 24 výlučně příslušný.“

7 Článek 28 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Pokud je žalovaný, který má bydliště v jednom členském státu, žalován před soudem jiného členského státu, a řízení před tímto soudem se neúčastní, prohlásí soud bez návrhu, že není příslušný, nevyplyvá-li jeho příslušnost z tohoto nařízení.“

8 Článek 7 odst. 1 písm. a) nařízení (ES) č. 261/2004 Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (Úř. věst. 2004, L 46, s. 1; Zvl. vyd. 07/08, s. 10), stanoví, že v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letu obdrží cestující u všech letů o délce nejméně 1 500 kilometrů náhradu ve výši 250 eur.

Španělské právo

9 Podle čl. 86b odst. 2 písm. b) Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial (zákon 6/1985 o soudní moci) ze dne 1. července 1985 návrhy podané na základě vnitrostátní nebo mezinárodní právní úpravy v oblasti dopravy projednávají, v prvním nebo jediném stupni, obchodní soudy, které jsou v rámci občanskoprávního soudnictví specializovány na určité občanskoprávní a obchodní věci.

10 Předkládající soud uvádí, že Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (zákon 1/2000, občanský soudní řád) ze dne 7. ledna 2000 (BOE č. 7 ze dne 8. ledna 2000, s. 575, dále jen „občanský soudní řád“) organizuje žaloby zejména v závislosti na výši požadavku tak, že jsou projednávány v běžném řízení nebo ve zjednodušeném řízení.

11 V souladu s čl. 250 odst. 2 tohoto řádu, pokud hodnota požadavku nepřesahuje 6 000 eur, musí být žaloba projednána podle pravidel zjednodušeného řízení.

12 Na základě článku 56 uvedeného řádu se má za to, že žalobce si zvolí příslušnost určitého soudu konkludentně tím, že podá žalobu k soudům daného obvodu, zatímco u žalovaného se má za to, že tak učiní tím, že po vstupu do řízení provede jakýkoliv jiný procesní úkon, než je námitka nepřislušnosti soudu. U žalovaného se má za to, že konkludentně zvolí příslušnost také tehdy, pokud je řádně předvolán a neúčastní se řízení nebo tak učiní poté, co možnost podat námitku nepřislušnosti soudu zanikla.

- 13 Článek 54 odst. 1 občanského soudního řádu stanoví, že „výslovné nebo konkludentní ujednání o příslušnosti ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve zjednodušeném řízení, je neplatné“.
- 14 V souladu s článkem 404 ve spojení s článkem 58 tohoto řádu, pokud soudní úředník odpovědný za formální a věcnou správnost řízení při zkoumání přípustnosti žaloby zjistí případný nedostatek mezinárodní příslušnosti soudu, sdělí to soudci, aby rozhodl o přípustnosti či nepřípustnosti žaloby po předchozím vyslechnutí účastníků řízení a Ministerio Fiscal (státní zastupitelství, Španělsko).
- 15 Článek 36 odst. 2 bod 3 téhož řádu stanoví:
„Španělské občanskoprávní soudy se zdrží rozhodnutí ve věcech, které jsou jim předloženy [...], pokud se řádně předvolaný žalovaný nedostaví a mezinárodní příslušnost španělských soudů může být založena pouze na konkludentním uznání příslušnosti účastníky řízení.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 16 ZX zakoupila on-line letenku na let provozovaný společností Ryanair z Porta (Portugalsko) do Barcelony (Španělsko).
- 17 Svou žalobou podanou na základě článku 7 nařízení č. 261/2004 k předkládajícímu soudu se žalobkyně v původním řízení domáhá poskytnutí odškodnění ve výši 250 eur jako náhrady za zpoždění letu dotčeného v původním řízení.
- 18 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že žalobkyně v původním řízení nemá bydliště ve Španělsku ani tam nepobývá a že společnost žalovaná v původním řízení má sídlo v Irsku a pobočku v Gironě (Španělsko).
- 19 V souladu s článkem 58 občanského soudního řádu vyzval soudní úředník předkládacího soudu účastníky původního řízení a státní zastupitelství, aby se vyjádřili k případné mezinárodní příslušnosti tohoto soudu.
- 20 Pouze státní zastupitelství podalo vyjádření. Uvedlo, že vzhledem k tomu, že spor v původním řízení nespadá mezi případy výlučné pravomoci a žalovaná v původním řízení nenamítala nic proti tomu, aby předkládající soud ve sporu v původním řízení rozhodl, musí tento soud uznat svou příslušnost k rozhodnutí v tomto sporu, jelikož může být příslušný na základě konkludentní volby příslušnosti.
- 21 Vzhledem k tomu, že žalovaná v původním řízení má ve městě Girona pobočku, klade si předkládající soud otázku, zda by rovněž mohl mít mezinárodní příslušnost k rozhodnutí sporu v původním řízení na základě zvláštní příslušnosti soudů místa sídla pobočky.
- 22 Předkládající soud má za to, že za účelem rozhodnutí o jeho případné nepřislušnosti prostřednictvím konečného rozhodnutí, jímž se končí řízení, nebo o přípustnosti návrhu žalobkyně v původním řízení a vydání rozhodnutí ve věci samé, je nezbytný výklad článku 26 nařízení č. 1215/2012 v souvislosti s konkludentní volbou příslušnosti, jakož i čl. 7 bodu 5 tohoto nařízení v souvislosti s alternativní příslušností soudu místa sídla pobočky ve sporech vyplývajících z jejího provozování.
- 23 Za těchto podmínek se Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Gerona (obchodní soud č. 1 v Gironě, Španělsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Vyžaduje konkludentní volba příslušnosti upravená v článku 26 [nařízení č. 1215/2012] v každém ohledu autonomní výklad společný pro všechny členské státy, a nemůže být tedy podmíněna omezeními stanovenými pravidly členských států o určení příslušnosti?“

- 2) Je konkludentní volba příslušnosti upravená v článku 26 [nařízení č. 1215/2012] ‚čistě‘ pravidlem o mezinárodní soudní příslušnosti, které určuje výlučně soudy určitého členského státu, přičemž určit místně příslušný soud je věcí procesního práva tohoto státu, nebo jde naopak o pravidlo o soudní příslušnosti jak mezinárodní, tak místní?
- 3) Lze případ letu provozovaného leteckou společností se sídlem v jiném členském státě, ale s odletem a přiletem v členském státě, v němž má pobočku, která poskytuje této společnosti doplňkové služby a prostřednictvím které nebyly letenky zakoupeny, s přihlédnutím k okolnostem věci, považovat za spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, takže existuje spojující prvek odůvodňující příslušnost podle čl. 7 bodu 5 [nařízení č. 1215/2012]?”

K předběžným otázkám

- 24 Úvodem je třeba poukázat na to, že nařízení č. 261/2004 neobsahuje pravidla o mezinárodní příslušnosti soudů členských států, takže otázka mezinárodní příslušnosti soudu členského státu musí být posouzena s ohledem na nařízení č. 1215/2012 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. července 2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, bod 28).
- 25 V tomto ohledu čl. 26 odst. 1 první věta nařízení č. 1215/2012 umožňuje založit příslušnost soudu, když stanoví, že „[n]ení-li soud jednoho členského státu příslušný již podle jiných ustanovení tohoto nařízení, stane se příslušným, jestliže se žalovaný řízení před tímto soudem účastní“.
- 26 Z tohoto důvodu je třeba nejprve přezkoumat, zda předkládající soud není příslušný na základě jiných ustanovení tohoto nařízení.
- 27 Přestože nařízení č. 1215/2012 stanoví pravidla zvláštní příslušnosti, která jsou obsažena zejména v oddíle 2 kapitoly II tohoto nařízení, žalobkyně v původním řízení nepodala k předkládajícímu soudu žalobu na náhradu škody týkající se letu provozovaného mezi Portem a Barcelonou na základě pravidla o zvláštní příslušnosti založené na místě plnění závazku, který je základem žaloby, obsaženého v čl. 7 bodě 1 písm. b) tohoto nařízení, jak je vykládáno Soudním dvorem (rozsudek ze dne 9. července 2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, bod 43), z důvodu, že se tento soud nachází v místě odletu nebo příletu předmětného letu.
- 28 Podobně, třebaže ustanovení oddílu 4 kapitoly II nařízení č. 1215/2012, který upravuje „Příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv“, rovněž stanoví pravidlo o zvláštní příslušnosti ve prospěch spotřebitelů a cestujícího v letecké dopravě lze považovat za spotřebitele, je třeba uvést, že čl. 17 odst. 3 tohoto nařízení stanoví, že tento oddíl „se nevztahuje na přepravní smlouvy, kromě případu, kdy smlouva poskytuje kombinaci dopravy a ubytování zahrnutou v ceně“.
- 29 Za těchto podmínek ze znění uvedeného ustanovení jednoznačně vyplývá, že za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, se cestující v letecké dopravě, který si koupil nikoliv souborné služby pro cesty, ale pouze letenku na jeden let, nemůže dovolávat pravidel pro určení zvláštní příslušnosti týkajících se spotřebitelských smluv, která jsou obsažena v nařízení č. 1215/2012.
- 30 Je třeba ještě dodat, že i když nařízení č. 1215/2012 stanoví v článku 4 obecnou zásadu příslušnosti soudu žalovaného, předkládající soud upřesňuje, že žalovaná v původním řízení má sídlo v jiném členském státě, než je Španělské království, a sice v Irsku, takže toto ustanovení nemůže sloužit jako základ pro příslušnost tohoto soudu.
- 31 Z toho vyplývá, že nejprve je třeba se zabývat třetí otázkou položenou předkládajícím soudem, která se týká výkladu čl. 7 bodu 5 nařízení č. 1215/2012, za účelem určení, zda jeho příslušnost nemůže vyplývat z uvedeného ustanovení.

K třetí otázce

- 32 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 7 bod 5 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že soud členského státu je příslušný k rozhodnutí sporu týkajícího se žaloby na náhradu škody, podané podle článku 7 nařízení č. 261/2004 proti letecké společnosti se sídlem na území jiného členského státu, z důvodu, že tato společnost má v obvodu soudu, jemuž byla věc předložena, pobočku.
- 33 Podle ustálené judikatury Soudního dvora to, zda žaloba týkající se provozování pobočky má vazbu na členský stát, umožňují určit dvě kritéria. Zaprvé pojem „pobočka“ předpokládá existenci centra činnosti, které dlouhodobě vystupuje navenek jako detašované pracoviště mateřského podniku. Toto centrum musí mít vedení a musí být materiálně vybaveno tak, že může vést jednání s třetími osobami, které se tak nemusejí obracet přímo na mateřský podnik. Zadruhé se spor musí týkat buď úkonů souvisejících s provozováním pobočky, nebo závazků, které na sebe tato pobočka vzala jménem mateřského podniku, pokud mají být splněny ve státě, v němž se tato pobočka nachází (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. července 2012, Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, bod 48 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 5. července 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, bod 59 a citovaná judikatura).
- 34 Pokud jde konkrétně o druhé judikaturou stanovené kritérium, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že letenka dotčená v původním řízení byla zakoupena on-line. Nic v tomto rozhodnutí tedy nenasvědčuje tomu, že smlouva o přepravě mezi žalobkyní v původním řízení a leteckou společností byla uzavřena prostřednictvím této pobočky. Navíc podle informací, které má Soudní dvůr k dispozici, služby poskytované pobočkou společnosti Ryanair v Gironě se podle všeho týkají daňových záležitostí.
- 35 Z toho plyne, že neexistují skutečnosti, které by umožňovaly prokázat zapojení pobočky do právního vztahu mezi společností Ryanair a žalobkyní v původním řízení, takže předkládající soud nemůže být příslušný k rozhodnutí sporu v původním řízení na základě čl. 7 bodu 5 nařízení č. 1215/2012 (viz obdobně rozsudek ze dne 5. července 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, bod 63).
- 36 S ohledem na výše uvedené úvahy musí být čl. 7 bod 5 nařízení č. 1215/2012 vykládán v tom smyslu, že soud členského státu není příslušný k rozhodnutí sporu týkajícího se žaloby na náhradu škody, podané podle článku 7 nařízení č. 261/2004 proti letecké společnosti se sídlem na území jiného členského státu, z důvodu, že tato společnost má v obvodu soudu, jemuž byla věc předložena, pobočku, jestliže se tato pobočka nepodílela na právním vztahu mezi společností a dotčným cestujícím.

K prvním dvěma otázkám

- 37 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 26 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že může odůvodňovat mezinárodní příslušnost soudu, jemuž byla věc předložena na základě konkludentní volby příslušnosti, proto, že žalovaný nenamítá nepřislušnost tohoto soudu.
- 38 Článek 26 odst. 1 první věta nařízení č. 1215/2012 stanoví pravidlo o příslušnosti založené na účasti žalovaného na soudním řízení ve všech sporech, v nichž příslušnost soudu, jemuž byl spor předložen, nevyplývá z jiných ustanovení tohoto nařízení. Toto ustanovení znamená, a to i v případech, kdy spor byl soudu předložen, aniž byla dodržena ustanovení uvedeného nařízení, že účast žalovaného na řízení může být považována za konkludentní souhlas s příslušností soudu, jemuž byl spor předložen, a tedy za ujednání o jeho příslušnosti (rozsudky ze dne 20. května 2010, ČPP Vienna Insurance Group, C-111/09, EU:C:2010:290, bod 21, jakož i ze dne 27. února 2014, Cartier parfums-lunettes a Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, bod 34).

- 39 V projednávané věci vyplývá z vysvětlení podaných předkládajícím soudem, že na výzvu soudní kanceláře tohoto soudu k předložení vyjádření k případné mezinárodní příslušnosti uvedeného soudu k rozhodnutí o žalobě dotčené v původním řízení žalovaná v původním řízení nepředložila písemné vyjádření.
- 40 Vzhledem k tomu, že nepředložení vyjádření nemůže představovat účast na řízení ve smyslu článku 26 nařízení č. 1215/2012, a nemůže být tudíž považováno za konkludentní souhlas žalovaného s příslušností soudu, jemuž byl spor předložen, nelze za takových okolností, jako jsou okolnosti v původním řízení, takové ustanovení týkající se konkludentní volby příslušnosti použít.
- 41 V důsledku toho je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 26 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že se nepoužije v takovém případě, jako je případ dotčený v původním řízení, kdy žalovaný nepředložil vyjádření a nezúčastnil se řízení.

K nákladům řízení

- 42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 7 bod 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že soud členského státu není příslušný k rozhodnutí sporu týkajícího se žaloby na náhradu škody, podané podle článku 7 nařízení (ES) č. 261/2004 Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91, proti letecké společnosti se sídlem na území jiného členského státu, z důvodu, že tato společnost má v obvodu soudu, jemuž byla věc předložena, pobočku, jestliže se tato pobočka nepodílela na právním vztahu mezi společností a dotčným cestujícím.**
- 2) **Článek 26 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládán v tom smyslu, že se nepoužije v takovém případě, jako je případ dotčený v původním řízení, kdy žalovaný nepředložil vyjádření a nezúčastnil se řízení.**

Podpisy.